

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 6. De monte Pietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

voluntas Vfurarii manifesti ipso iure irrita est, nisi ante mortem iniuste comparata restituat, vel idoneam cautionem modo praedicto praestet. *c. Quamquam de Vsuris in 6 Felinus in c. Translato. de Constitut. Covarr. 3. Var. c. 3. Iul. clarus. §. Testam. Q. 26. Navarr. c. 17. num. 279. Binsfeld. de Vsur. c. cum in diocesi Q. 2. Silv. & Sum. mista eod. Mol. D. 334.*

NOTA Praeter poenas in Iure Vfurariis constitutas a Iudice ecclesiastico ulterius poena pecuniaria prout aequitas dictaverit, multari posse, Maranta tradit, & probat. *Par. 6. Iudicior. §. Sexta & ultima nu. 100 & sequentibus. Addit Iul. Clarus in §. Vsur & Menoch l. 2. de arbit. Casu. 358.* qualibet arbitraria etiam corporali poena affici posse. Id enim verò, & criminis malitia, & frequentia inter Christianos maior, quam infideles, exigere viderur. *Laym. l. 3. Tr. 4. c. 16. n. 21. Salas de Contract. Dub. 47. de Vsur. Barbos. Tuschus. Concl. 342. & 354.*

§. VI.

De monte Pietatis.

I. **C**ONTRA montem hunc latrant Ministelli quidam è Lutheri Schola, in primis *Balth. Meisnerus* Vittebergensis Professor, qui in *Par. 3. Philosophia. Sobria Sect. 1. cap. 6. Q. 1. §. Coronis.* de Pontificior. inconstantia fultus praesidio *Dominici Soto* doctrinam Theologorum nostrorum, qui Montem pietatis videntur, & approbant, inconstantiae, simulationis, falsitatis, & Vfurariae pactiois arguit. Verbis impugnare, re ipsa approbare Vsuras, specioso nomine uti, ut blandiantur meretrici Babylonicae, cuius est super mō-

res sedere. Huius rabulae os blasphemias eructans ut obturemus, Montium pietatis institutum hoc loco nobis accuratè exponendum erit. Primam originem simplici oculo intuentes, aliam praeter Pierate non reperiunt, ut inde merito nomen ipsum traxerit. Nam viti misericordiae quidam angustiam pauperum ex una parte, ex alia divitum avaritiam considerantes, qui subvenire indigentibus nisi cum lucro suo nollent, eum modum excogitarunt, quem hodie cernimus, ut nimirum in Acervum quendam certa pecuniae summa pia, & gratuita donatione congeratur (nec interest, quo modo, sive ultima voluntate, sive donatione inter vivos &c.) quae semper adiuvet, & nunquam minuat. Quem in finem necessarium erat, de fomento, & suppletionem industriam adhibere. Placuit ergo haec leges figere 1. ut Custodes, seu perfecti teneantur pauperibus mutuum petentibus dare certam summam, V. g. 10. aureos reddendos intra annum. 2. ut accipiens mutuum pignus consignet in manus ministrorum suo periculo, vendendum, si praefixo tempore non soluerit, ut inde summa concessa ad Montem redeat, superfluum verò mutuuario reddatur. 3. Ut mutuarius ultra sortem, modicum quid singulis mensibus pendere teneatur pro expensis, quae sunt in conservationem montis, & stipendia ministrorum, qui pecuniae curam habent, pignora custodiunt, & illa servat, redduntque suo tempore, recipiunt mutui solutionem, conducunt domum, arcam emunt, & libros rationum; denique omnia necessaria procurant. In hoc mutuandi genere an lateat Vsuræ vitium controversia est.

II. Pro affirmativa parte ratio occurrit

Hh 2

i. In-

1. Iniustum est vi mutui cogere aliquem illis stipendium solvere, qui absque ullo pacto præcedente in gratiam ipsius laborarunt, quemadmodum hic contingit iuxta legem tertiam. 2. Ministri montis promittunt exigunt mercedem, pro custodia, sive onerosa sit, sive non, cum æquitas suadeat, non nisi pro onerosa aliquid exigere. 3. Qui maiori tempore mutuo datum retinet, plus cogitur solvere, ergo ratione temporis aliquid exigitur, quod Usurarium est. 4. Sumptum facere pro pecuniæ conservatione, pignore, custode, libris rationum, & similibus manifestam usuram indicat. Quid enim aliud Iudæi faciunt, quos usura vitio inquinatos esse nemo ignorat. Nec refert, dominium abdicari ab iis, qui montem constituunt. Hoc enim ad pauperes degravandos nihil, servit, sed reip. seu communitatis officium est, summam depositam conservare, & sumptus facere, vel ex ipsa massa quisquis cum tempore peritura, vel aliunde, & sic gratis dare mutuum petentibus nihil inde sperantes, iuxta Christi præceptum. Ita ferè præter Sectarios *Caietanus Tom. II. Opusc. 6. Silv. V. Usura §. 9. 4. Soro l. 6. Q. 1. art. 6. V. Lugo disp. 25. Sect. 10. n. 188.* Pro defensione Montis plures laborant tunc propter summorum Pontificum definitionem, tunc propter rationes. I. fundatur in Regula præc. §. posita. Hic nihil ratione mutui exigitur, sed pro expensis duntaxat, quod non adversatur iustitiæ. Nam qui sentit commodum, onus quoque sentire debet. *iux. Reg. 55. Iuris in 6. 2.* Nemo tenetur mutuum dare cum damno suo. Tantum ergo postulare licet, quantum damno suo avertendo necessarium est. Cumque hoc privato cuilibet liceat, quid causæ est, ut negemus illis, quibus Montium pietatis cura

commissa est? 3. Quod defensionem seu declarationem summorum Pontificum attingit, ea notior, & manifestior est, quam ut eludi verbis possit. Approbavit *Paulus 2. Sixtus 4. Innoc. 8. Alex. 4. Iul. 2. & potissimè Leo X.* qui in *Con. Lateran. Sess. 10.* rematurè deliberata definiit, rem esse licitam & piam, contrarium docentes excommunicavit, porrigentibus manus adiutrices ad tantum pius opus concessit Indulgentias. Denique in *Con. Tr. S. 22. c. 8.* inter alia opera pia numerantur montes pietatis. Quare *Less. c. 20. D. 23. & Pallavicinus l. 4. de iust. c. 15.* hoc tempore certam esse sententiam pronunciat *Fell. verò Tr. 34. par. 2. c. 9. n. 168.* contrariam opinionem inimicè turā existimat.

III. Quod verò *Sorus* cum quibusdam ingerit acta *Conc. Lateran.* non omnia ulu recepta esse, nihil ad rem facit, cum non sit lex, sed declaratio doctrinalis petens ad mores totius Ecclesiæ quæ quoad certitudinem suam ab acceptance non pender, sed omnes fideles obligat, etiam ipsos Pontifices. Deinde erroneum est *Soti* iudicium in eo, quod *Caietani* auctoritate scribit, Montem pietatis non esse approbatum à Concilio nisi quoad illa capita, quibus non pugnat cum Iure naturali, & Canonico, quale non est, aliquid ultra sortem exigere. Hoc enim iuri naturali repugnat. *Caietanus* autem non vitur exceptione illa contra Concilium *Lateranense*, sed aliam Bullam antiquiorem, quæ ipse viderat, & in qua dicit, se legisse illa verba. Scripserat enim Opusculum illud anno 1498. antequam *Co. Lateran.* inchoatum esset. Quocirca vel postea retractavit sententiam suam, vel non interfuit sessioni illi decimæ, in qua excepto *Hieremia Episcopo Tranenfi*, omnes approbarunt instituta.

institutum Montis pii. Denique minus caute dicit *Soto*, rem hanc non potuisse à Pontifice aut Concilio definiri, cum pen- deat solum ex Philosophiâ morali Non enim dubitant Theologi, quin possit & debeat Summus Pontifex ea determina- re, quæ ad conscientiam & mores totius Ecclesiæ pertinent, cujusmodi sunt om- nes controversiæ & capita, de quibus ambigitur, iusta, an iniusta, Dei legibus convenientia & licita, an verò adversa, & illicita sint. Minus igitur tuta hodie, sed periculosa vel etiam temeraria *Soti* opi- nio censenda est. *Barb. in summ. Decif. Coll. 517.*

IV. Nec difficile est rationes in contra- rium allatas diluere Nam 1. nemo cogit- ur vi mutui stipendium solvere illi, cum quo nihil pactus est, quia nihil exigitur ratione mutui, sed expensæ, & laboris. Nec pactum deest. Hoc ipso enim quod quis ex monte mutuum petit, in leges ip- sius consentit. 2. Quod Ministri indiffe- renter exigunt æqualem mercedem pro custodia onerosâ, & non onerosâ, non tam voluntate, quàm necessitate accidit, quia moraliter impossibile est, quemad- modum in assignatione tributi, à sua- singulis quotam decidere, ut in indivisi- bili medium attingatur. Item montis conservatio in utilitatem omnium indi- gentium tanti momenti est, ut unus, vel alterius leve damnum merito propter il- lam negligatur. 3. Quod ratione longio- ris temporis plus solvi dicitur, ita acci- piendum est, quod non præcisè propter moram illam fiat, sed propter interessè, seu damnum ipsius montis, quia eo tem- pore alendi sunt Ministri, aliis petenti- bus non potest dari, quod ab alio possi-

detur, & similia incommoda ex morâ non solventium proveniunt. 4. denique quamvis usura sit, pro consueto & neces- sario labore, qui est in numeranda pecu- nia, & annotando nomen accipientis, si- ne quibus non fit Contractus mutui, ex- igere aliquid tamen pro onere conser- vandi totum montem, & pignora, aliasq; curas, modo non excedatur terminus, nihil iniustum continet. Igitur ad hæc, & similia excusanda non alia opus est consi- deratione, quàm quæ in *Reg. sup. §. postre- a* continetur, *ratione mutui ut sic, nullum au- ctarium postulari. Medina. Navar. Salonius, Bannez, Valentia. Tol Lopez, alii, quos citat. Mol. D. 3. 5. Salar Dub. 33. Less. D. 23. Az. III. l. 5. c. 8. Fill. l. cit. Card. Lugo Disp. 25. Sess. 10. Escobar. tract. 3. Exam. 5. c. 3.*

V. Ad normam prædictorum Mon- tium, qui à pietate nomen habent, alii et- jam non nihil diversi constituti sunt. Ac primò quidem hoc modo. Cum pecunia à fundatoribus assignata ad mutuandum non sufficit, alii de suo pecuniam adji- ciunt eâ lege, ut annuè de centum 4. aut 5. florenos percipiant, à ministris, liceatq; repetere sortem pro arbitrato. Ministri igitur à mutuantibus tantum exigunt, quantum in expensas, & satisfaciendum illis, qui pecuniam addiderunt, requiri- tur. Plus hic periculi latere, quàm in prior- ri modo, videtur. Sic enim Judæi scæne- rantur. Attendendum igitur, quo titulo deponentes pecuniam prædictam aucta- rium accipiant: si titulo depositi, vel mu- tui, non careat usuræ morsu; si verò propter lucrum cessans, aut damnum e- mergens, excusari possunt, nec sub alia forma modum illum *Julius III.* approba- vit, referente *Navarro Consil. 2. de usuris.*

Excusari etiam posse Filiutius censet ab obligatione restituendi lucrum sine illis conditionibus acceptum, si qui Monti præfunt, requisiti expressè declarent, se condonare fructus à quolibet sine titulo perceptos: quod *Card. Lugo* meritò improbat. Damnum namque non Mons, sed mutuarius patitur, qui quam diu non remittit, obligatus manet damni illius auctor. Secundò inventi sunt alii montes ab Italis potissimum, de quibus agit *Tol. l. 5. c. 39.* qui non nisi nomine tenus à censibus differunt. Ex gr. Princeps quispiam aut Resp. magna pecuniæ summa indiget, quam nisi à diversis consequi non potest. Igitur montem erigit, cui assignat pro fundo reditus in vectigalibus vel aliis immobilibus fructiferis, & vendit mille loca v. g. in illo monte, quorum singula emuntur 100. florenis redduntque emptori annuatim 4. aut 5. ea lege,

ut liberum sit Auctori montis ea loca redimere, quemadmodum in censibus fieri solet. Verùm aliter, adque aliter eadem montis institutio fieri posset, in quo immorari superfluum iudico, jam sæpius indicatam regulam repetendo. Æquitatem & iniquitatem ex titulo, & causa auctarii dependere, quemadmodum omnes DD. agnoscunt. *Soto l. 6. q. 1. art. 6. Filiut. tract. 34. c. 9. Card. Lugo Diss. 25. Sect. 10. Tanner. Diss. 4. quest. 7. num. 84. Ioan. Viggers tr. 5. de controv. c. 7. D. 3. ad Contzen l. 8. Politic. c. 18. Valentia III. Diss. 5 q. 23. pun. 4. Bonac. de usura q. 3. pu. 3. Busenbaum l. 3. tract. 5. D. 6. p. 303. Henric. de si. hom. c. 10. num. 11. Escobar. tract. 3. Exam. 5. c. 3. Ioan. Medina q. 10. de usur. Mol. Diss. 325. Salon. q. 78. art. 2. contr. 27. Rebell. l. 8. q. 13. Salas Dub. 33. Palao tract. 32. Diss. 4. puncto 24. Tolet. l. 5. c. 38. Zerola part. 2. V.*

Mons piet.

TITULUS IX.

De Contractibus onerosis, in quibus dominium transfertur.

EX Contractibus, in quibus dominium transfertur, duo sunt nominati, emptio, & venditio, qui per modum unius computantur; & Censur, qui venditionis præ se speciem fert: tertius innominatus est, & *Cambium* appellatur.

* *

§. I.

De emptione.

I. **E**MPTIO est Contractus, qui consensu perficitur, pretii pro merce. Venditio est contra mercis pro pretio. Dicitur 1. Contractus, qui consensu perficitur, ad excludendum eos, qui requirunt traditionem,